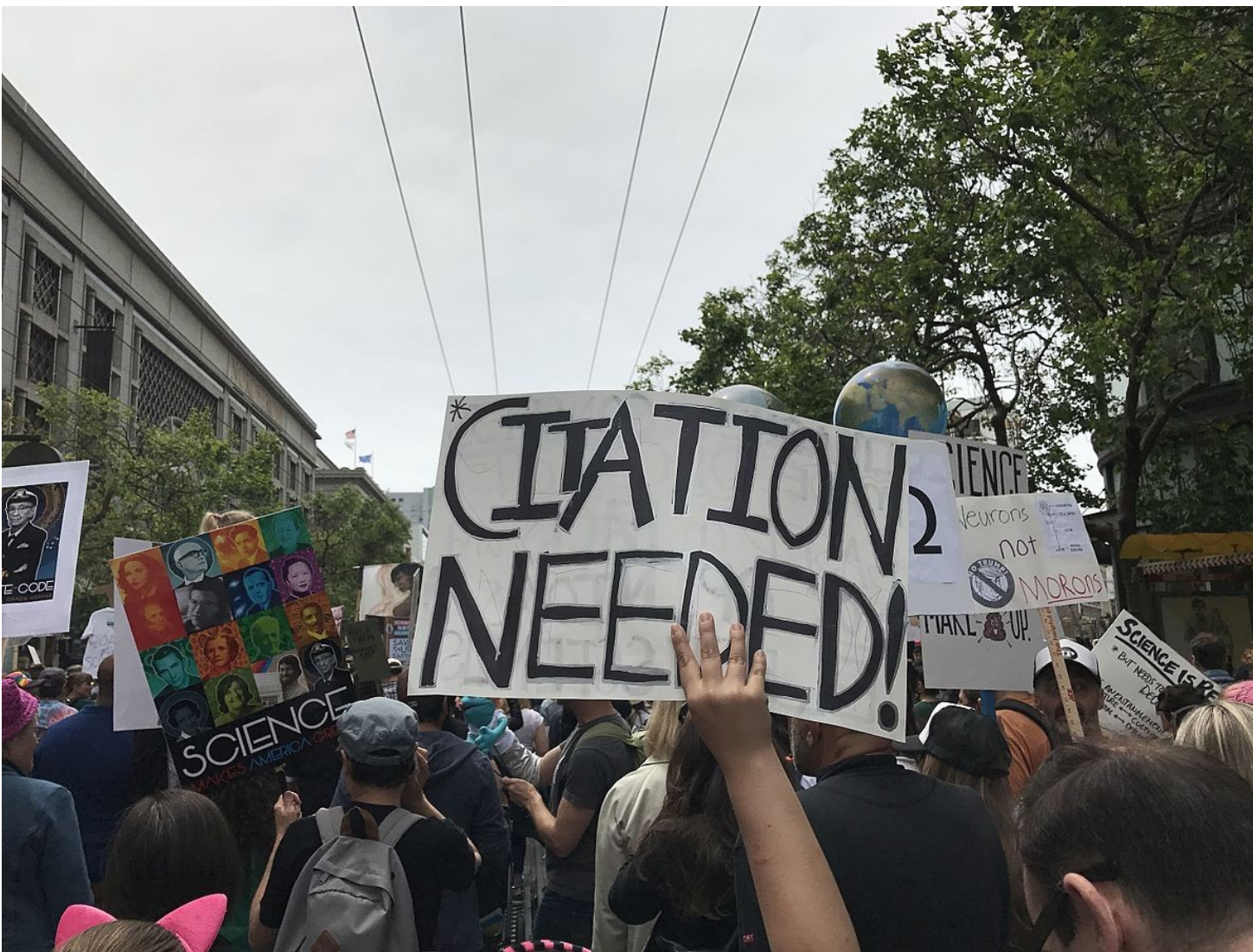

Viitteet Wikipediassa

Ympäristötiede Wikipediaan, Tieteiden yö

WIKIPEDIA
Vapaa tietosanakirja

WIKIMEDIA
SUOMI

1

Heikki Kastemaa, **kulttuurinavigaattori**

Joensuu 16.1.2020

Platon ja Aristoteles [[muokkaa](#) | [muokkaa wikitekstiä](#)]

Platon (429-347 eaa.) väitti, että filosofian keskeinen tavoite oli johtaa mieli puhtaiden ideoiden maailmaan, joka oli aineellisen, aistein havaittavan maailman ulkopuolella. Platonin yleistä filosofiaa onkin usein pidetty vihamielisenä luonnontieteelliselle tutkimukselle. Hänen ideaalimaailman käsitteestään tuli ns. essentialistisen lajikuvan perusta: siinä eläin- tai kasvilajin luonne määräytyy sen ideaalihahmosta.^[4]

Aristoteles halusi kehittää filosofian, joka pureutui voimakkaammin tietoon aineellisesta maailmasta. Hän omaksui mm. näkemyksen maapallon *klimoista* (vyöhykkeistä), jotka voitiin määrittää niiden saaman auringonvalon perusteella. Aristoteles piti maapallon perusrakennetta muuttumattomana, mutta ymmärsi kuitenkin, että luonnon prosessit muokkaavat jatkuvasti maanpintaa.^[lähde?]

Aristoteles käytännössä perusti tieteellisen luonnonhistorian teoksellaan **Eläinoppi**. Teos sisältää paljon eri lajeja koskevaa tietoa, ja suuri osa tiedoista kerättiin alkuperäisistä havainnoista ja leikkelemällä. Osa Aristoteleen keksinnöistä vahvistettiin vasta 1800-luvulla. Hän ei kuitenkaan pystynyt irrottautumaan ajan voimakkaasti ihmiskeskeisestä ajattelusta, vaan piti edelleen ihmiskuntaa luonnon huipulla. Myöhemmin Aristoteleen oppilas **Theofrastos** vei eteenpäin mm. kasvien ja mineraalien tutkimusta.^[5]

Viitteen ja lähteen merkitys

Wikipediassa julkaistun tiedon tulee perustua tietolähteisiin, jotka ovat kaikkien tarkistettavissa

Viitteiden avulla Wikipedian lukija voi löytää ja tarkistaa tiedon helposti

Sekundäärilähteet, lähdekritiikki, itsenäiset lähteet, neutraalisuus

Wikipedian käytäntöjä

Wikipediaan ei tietolähteitä:

- Wikipediasta
- blogeista, paitsi asiantuntijablogeista
- somesta, kuten Facebook

ei tarvitse lähteistää

- itsestänselvyyksiä: ”Joensuu sijaitsee Pielisjoen suulla”
- ei ylilinkitystä

lähteistämätön tieto voidaan poistaa
maalaisjärki sallitaan

- Lähteen on oltava julkaistu
- Riippumaton aiheesta tai kohteesta
- Julkaisu hyvämaineinen
- Maksumuurin takana oleva lähde hyväksytään

Mitä voin tehdä?

Lähdepyyntöihin (esim. ”Lähde?”) tai tekstiin voi lisätä lähteitä

engl. **citation** = *lainaus, sitaatti, viite*

Kokonaan puuttuvia sivuja [muokkaa | muokkaa wikitekstiä]

- [Ekologinen kompensatio](#)
- [Globaali etelä](#), en:Global South
- [IPBES](#) eli hallitustenvälinen luontopaneeli,^[1] en:Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services
- [Irtikytkeä](#)
- [Luontopaneeli](#) eli kansallinen IPBES-paneeli^[2]
- [Sininen talous](#), en:Blue economy
- [Suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi](#) (SOVA)^{[3][4]}, EY:n direktiivi (2001/42/EY), ja SOVA-laki, (en:Strategic environmental assessment) ei ole järin laadukas
- [Systeemiajattelu](#) (engl. *systems thinking*, ruots. *systemtänkande*)
- [Uudelleenkäyttö](#), on olemassa artikkeli [uusiokäyttö](#). Onko käsite eri vai sama; tarvitaanko ohjaussivua tuonne?
- [Vesimikrobiologia](#), en:Bacteriological_water_analysis
- [Virikekasvatus](#)
- [Yhteiskuntatieteellinen ympäristötutkimus](#) (on: en:Environmental social science)
- [Ympäristökansalaisuus](#), en:Environmental contract, osa artikkelista

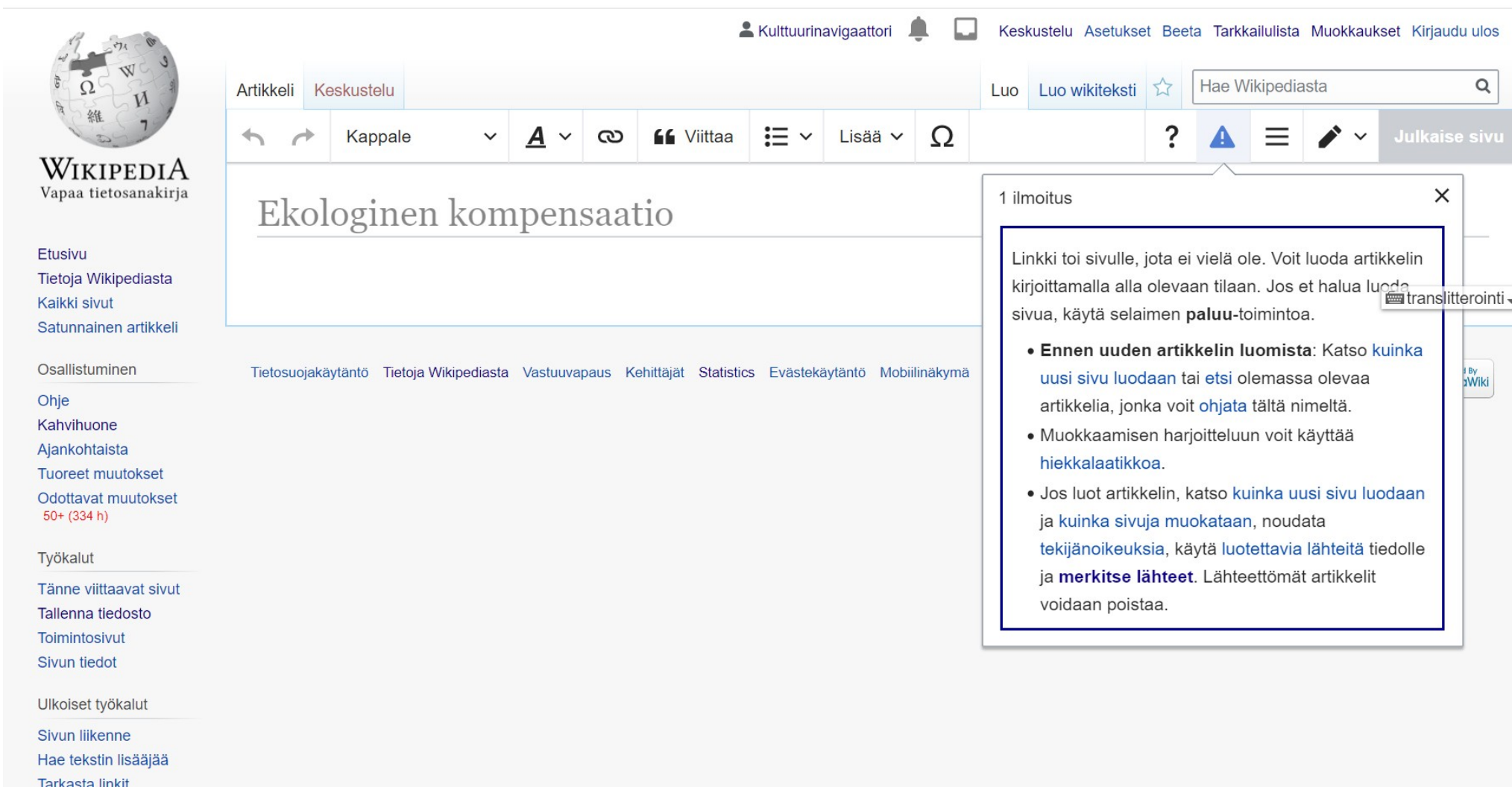
Punaiset linkit

Etsi ”tietoaukkoja” eli aiheita jotka puuttuvat Wikipediasta

Tarkista, onko artikkelin otsikkoa tai aihetta lähellä oleva otsikko Wikipediassa

Punainen linkki on artikkelin nimi, joka johtaa muokkaustilaan

Artikkeli: ”Ekologinen kompensatio”

The screenshot shows the Finnish Wikipedia interface. At the top, there is a navigation bar with the user name 'Kulttuurinavigaattori' and various utility icons. Below this is a search bar and a navigation menu with options like 'Artikkeli' and 'Keskustelu'. The main content area displays the title 'Ekologinen kompensatio'. A right-hand sidebar contains a '1 ilmoitus' (1 notice) box with the following text: 'Linkki toi sivulle, jota ei vielä ole. Voit luoda artikkelin kirjoittamalla alla olevaan tilaan. Jos et halua luoda sivua, käytä selaimen paluu-toimintoa.' Below the notice are three bullet points: 'Ennen uuden artikkelin luomista: Katso [kuinka uusi sivu luodaan](#) tai [etsi](#) olemassa olevaa artikkelia, jonka voit [ohjata](#) tältä nimeltä.', 'Muokkaamisen harjoitteluun voit käyttää [hiekkalaatikkoa](#).', and 'Jos luot artikkelin, katso [kuinka uusi sivu luodaan](#) ja [kuinka sivuja muokataan](#), noudata [tekijänoikeuksia](#), käytä [luotettavia lähteitä](#) tiedolle ja [merkitse lähteet](#). Lähteettömät artikkelit voidaan poistaa.'

Punainen linkki avautuu muokkaustilaan

[Etusivu](#)
[Tietoja Wikipediasta](#)
[Kaikki sivut](#)
[Satunnainen artikkeli](#)

[Osallistuminen](#)
[Ohje](#)
[Kahvihuone](#)
[Ajankohtaista](#)
[Tuoreet muutokset](#)
[Odottavat muutokset](#)
[50+ \(334 h\)](#)

[Työkalut](#)
[Tänne viittaavat sivut](#)
[Tallenna tiedosto](#)
[Toimintosivut](#)
[Sivun tiedot](#)

[Ulkoiset työkalut](#)
[Sivun liikenne](#)
[Hae tekstin lisääjää](#)
[Tarkasta linkit](#)

[Kulttuurinavigaattori](#) [Keskustelu](#) [Asetukset](#) [Beeta](#) [Tarkkailulista](#) [Muokkaukset](#) [Kirjautu ulos](#)

[Artikkeli](#) [Keskustelu](#)

[Luo](#) [Luo wikiteksti](#)

[Kappale](#) [A](#) [Viittaa](#) [Lisää](#) [Julkaise sivu](#)

Ekologinen kompensatio

translitterointi

[Tietosuojakäytäntö](#) [Tietoja Wikipediasta](#) [Vastuuvapaus](#) [Kehittäjät](#) [Statistics](#) [Evästekäytäntö](#) [Mobiilinäkymä](#)

Viittaaminen (visuaalinen muokkain)

”Viittaa

Lisää viittaus

Automaattinen

Manuaalinen

Uudelleenkäyttö

asennettu vasta vähän aikaa. [5] [...]

× **Lisää viittaus** ös

Automaattinen **Manuaalinen** **Uudelleenkäyttö**

URL, DOI, ISBN, PMC/PMID, QID, otsikko, tai viittaus

esim. **Tuota**

Manuaalinen/Verkkoviite/Verkkosivusto

Osoite*

Nimeke*

Tekijä

Julkaisu

Ajankohta

Julkaisija

Viitattu (autom.)

* pakollinen

Verkkosivusto

Lisää

Verkkoviite

Tätä mallinetta voi käyttää verkkoviitteiden merkitsemiseen. Yleisimmin mallinetta käytetään alaviitteenä ref-tagien sisällä. Kirjojen ja lehtien verkkoversioihin viitattaessa voidaan käyttää myös malleineita {{Kirjaviite}} ja {{Lehtiviite}}.

There might be some additional information about the "Verkkoviite" template on its page.

Osoite * (i)

*

translitterointi

Nimeke *

*

Tekijä

Manuaalinen/Lehtiartikkeli/Lehtiviite

Tekijä

Otsikko

Julkaisu*

Ajankohta*

Julkaisija

* pakollinen

✕ Lehtiartikkeli Lisää

Lehtiviite

Tätä mallinetta voi käyttää lehtiviitteiden merkitsemiseen. Yleisimmin mallinetta käytetään alaviitteenä ref-tagien sisällä.

There might be some additional information about the "Lehtiviite" template on [its page](#).

Tekijä ⓘ 🗑️

Esimerkkiarvo: Nurmi, Suvielise

translitterointi ▾

Otsikko

Julkaisu *

Ajankohta *

Manuaalinen/Kirja/Kirjaviite

Tekijä

Nimeke*

Vuosi

Sivu

Julkaisija*

* pakollinen

✕ Kirja Lisää

Kirjaviite

Tätä mallinetta voi käyttää kirjaviitteiden merkitsemiseen. Yleisimmin mallinetta käytetään alaviitteenä ref-tagien sisällä.

There might be some additional information about the "Kirjaviite" template on its page.

Tekijä ⓘ 🗑️

translitterointi ▾

Nimeke *

 *

Vuosi

Sivu

Uudelleenkäyttö

Etsi artikkelissa jo
olevat viitteet

asennettu vasta vanan aikaa.

✕ Lisää viittaus

Automaattinen Manuaalinen **Uudelleenkäyttö**

🔍 Etsi nykyisistä viitteistä

[1] Maijanen, Antti: 8.1.2 Maijanen
[Käyttöikäsuunnittelu](#) [Huoltokirjan laadintaohje](#),
opinnäytetyö, Kymeenlaakson ammattikorkeakoulu,
Rakennustekniikan koulutusohjelma /
rakennustuotanto. 2012. 2012. Viitattu 22.12.2019.

[2] [Rakennuksen käyttö- ja huolto-ohje](#) (pdf) srmk
Suomen rakentamismääräyskokoelma, A4. 2000.
Ympäristöministeriö, Asunto- ja rakennusosasto.
Viitattu 22.12.2019.

[3] Häkkinen, Terja & Veses, Sirje & Vesikari, Erkki

Yhteenvedo

Kirjoita
yhteenvedoon
lyhyesti, mitä
olet
muokannut
Tärkeä
tarkistetta-
vuuden takia

× Tallenna muutokset **Julkaise muutokset**

Yhteenvedo (?)

Kuvaile, mitä olet muuttanut

Tämä on **pieni muutos** Tarkkaile tätä sivua translitterointi

Lisäämäsi sisältö ei saa rikkoa **tekijänoikeuksia**, ja sen pitää olla **tarkistettavissa**. Tallentamalla julkaiset muokkauksesi peruuttamattomasti **Creative Commons Attribution/Share-Alike 3.0-** ja **GFDL-lisensseillä**. Aineiston myöhemmät käyttäjät saattavat mainita käyttäjätunnuksesi, vähintään linkin tai osoitteen kautta muokkaamaasi artikkeliin. Lisätietoja löytyy [käyttöehdoista](#). Muutoksesi astuvat voimaan välittömästi. Kokeile muokkaamista [hiekkalaatikolla](#). Kun teet muokkauksen ilman käyttäjätunnusta, **IP-osoitteesi** tallentuu julkisesti nähtäväksi.

Tarkista muutoksesi

Ja nyt muokkaamaan!

Wikipedian ohjekirjasta:

- Tarkistettavuus
- Merkitse lähteet
- Yhteenvedo

Kiitos!

